

Forfatter: Schouw, Joachim Frederik

Titel: BREV TIL: Rathke, Jens FRA: Schouw, Joachim Frederik (1813-07-19)

Citation: Schouw, Joachim Frederik: "BREV TIL: Rathke, Jens FRA: Schouw, Joachim Frederik (1813-07-19)", i *Breve fra Danske og Norske, især i Tiden nærmest efter Adskillelsen*, Gyldendalske Boghandel, s. 200. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001990951-000-shoot-L0019909510000108.pdf> (tilgået 02. august 2024)

Anvendt udgave: Breve fra Danske og Norske, især i Tiden nærmest efter Adskillelsen

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

I. F. Schouw til Rathke.
Kjøbenhavn d. 19. Julii 1813.

Uforglemmelige Lærer,
Gode Hr. Professor!

Med inderlig Glæde modtog jeg Deres Skrivelse af 9de f. M. og erfarede alt saa tidlig Prøven paa Deres venskabelige Godhed at beære mig med Correspondence. Skjøndt jeg først d. 25de modtog Brevet, har jeg maaskee allerede for længe ladet Dem vente paa Svar, men først maatte jeg oppebie at komme i Samtale med Deres herværende Karl, og siden har Ønsket om maaskee at kunne underrette Dem om Deres Sagers Bortsendelse afholdt mig fra at opfylde denne saa kjære Pligt; imidlertid gjør det mig ondt, at jeg ikke desto mindre et kan meddele Dem forønsket Underretning i sidste Henseende. De veed formodentligen, at man fra den engelske Regjering har faaet Underretning om, at den commanderende Admiral skulde faae Ordre til at lade de Skibe passere, der overbragte Universitetets Sager; siden har man fundet fornødent at tilskrive Admiralen, om han havde faaet en saadan Ordre, men uagtet dette er mere end en Maaned siden, har man endnu ei til idag modtaget Svar; den med Sverrig spærrede Passage gjør vel ogsaa her Vanskeligheder. Saaledes er Sagen inig i det mindste fortalt af Contoirchefen i Universitets Directionen. Garderen Ole indfandt sig rigtig hos mig, Fiskeredskabet er fundet og lagt til de øvrige Sager. Malerierne fra Secretair Bang ere afhentede og pakkede i en Fyrrekasse, hvor ogsaa den Kasse findes, der indeholder forrige norske Selskabs Archiv. - - - -

De veed formodentling, at Sommerfeldt fra Universitets Directionen har faaet et gunstigt Svar, der indeholder, at naar han ved Attester eller Prøver godgjør at have erhvervet sig Kundskaber i Landoeconomien, med Forøielse vil medvirke til at skaffe ham Reisestipendium, og i sin Tids. 201til Ansættelse som Lærer ved Universitetet. Imidlertid skal dette ikke forlede mig til at indgive en lignende Ansøgning med Hensyn til den Plan, Deres Godhed og vistnok for store Tanker om mig lagde Grundvold til, og som jeg uden Dem aldrig selv havde vovet at falde paa, førend en Prøve om nogenlunde Duelighed er forudskikket, og jeg troer dertil at have vigtige Grunde. Deels hader jeg af mit ganske Hjerter enhver Slags Ubeskedenhed — og den forekommer mig at røbes, naar man søger en Lærerplads i en Videnskab, som man saagodtsom slet ikke kjender —, deels fornemmeligen fordi jeg tilfulde indseer, hvor vigtig en statsoeconomisk Lærerpost i Norge er, især med Hensyn til Universitetets praktiske Tendents; en Mand, udrustet med gode Evner, Kundskaber og Dristighed vil paa denne Post kunne gavne Norge uendeligen, hvorimod Norge ved en uduelig eller mindre duelig vil tabe meget Saalænge jeg altsaa ikke veed, om jeg kan opfylde noget af det store Krav, Fødelandet har paa den, der melder sig til dette Embede, tør jeg ikke møde i Skranken, ligesom jeg ogsaa redebon skulde vige, om jeg endog skulde have anvendt flere Aars Flid paa at danne mig dertil, naar jeg vidste, at en dueligere kunde og vilde modtage det, thi enkelt Mands Fordeel eller Tilbøielighed bør ikke komme i Betragtning, hvor der spørges om Fødelandets Interesse. Alt, hvad jeg derfor anseer for rigtigt at gjøre, er hvad jeg alt tog mig den Frihed mundtlig at yttre for Dem, nemlig indtil næste Sommer, om mueligt endnu længere, theoretisk at forberede mig til en statsoeconomisk Afhandling om Norges Skovvæsen, derpaa gjøre en Reise i Norge for med Theorien at forbinde praktisk Kjendskab, der her er saa meget mere nødvendig, da Norges Locale maa gjøre ikke faa ellers gjældende Regler uanvendelige, og der, saavidt jeg veed, kun er skrevet lidet over denne Gjenstand, ligesom ogsaa de hos Embedsmænd og Bønder indhentede Erfaringer, rigtigheden drøslede, kunne skaffe god Oplysning, — efter fuldendts. 202Reise ordne alle indhentede Data og uddrage deraf Resultater til Fremstilling i en Afhandling og, først naar denne nogenlunde kunde give Haab om, at Forfatteren kunde blive Statsoeconom, tilbyde videre at danne mig i den statsoeconomiske Videnskab med Haab om Ansættelse. Da De imidlertid yttrede svr mig, at jeg ved denne Fremgangsmaade kunde blive forbigaaet, saa for at forebygge dette — forudsat, at den man vilde foretrække var ligesaa incompetent som jeg — troer jeg, at den bedste Maade at give Directionen Underretning om, at der gaves en, der interesserede sig for Videnskab, var at soge dens Understøttelse til at erholde et Reisestipendium til den ommeldte norske Reise. Et saadant er nemlig, om Planen skal realiseres, nødvendigt for mig, jeg har aldeles ingen privat Formue, mine Indtægter stræffe netop til mit Underhold, jeg har endnu ikke afbetalt min Gjæld for min sidste Reise. ———

Kjøbenhavn er sig selv liig. I denne Tid taler man ikke om andet end Jødefeiden; det er harmeligt at see Mænd, der skulde have offentlig Agtelse, at nedværdige sig til med Uartigheder at anfælde fremmede Religionsbekjendere og hinanden indbyrdes. De veed formodentligen, at Begyndelsen skete derved, at Thaarup oversatte Buchholzes Skrift og ledsagede det med en Fortale, men Buchholz har, saa vidt jeg stjønner, ingen Religion, han kan da nok altsaa neppe være competent Dommer. Thaarups Fortale indeholder for det meste kun ældre historiske, maaskee tildeels urigtige Data om Jødernes Skadelighed i andre Stater, som da nok i Grunden ikke bevise saameget. Etatsraad Bärens tog til Gjenmæle, angreb Thaarups Person, sagde ham Uartigheder og kun faa Grunde, men han døde midt under Striden, dog neppe fældet ved Vegten af Modstanderens Grunde, thi Thaarups Gjensvar er, efter mine Tanker, et as de sletteste Producter, der nogensinde er kommet for Lyset og indeholder desuden den største Inconsequence, da han, tvertimod hvad han i sin Fortale hars. 203sagt, svarer paa Uartighederne, men tier til Grundene. Siden den Tid er der kommet en heel Legion af Flyveblade og Pjecer, der for største Delen ikke fortjene at læses. Det bedste af alt i Jødefeiden udkommet er udentvivl en lille Pjece af Jøden Euchel under den fra Kant hentede Titel „Til evig Fred“. Den hele Strid forekommer mig høist uværdig og skadelig, ved Religionsangreb og

Schouw, Joachim Frederik, *Breve fra Danske og Norske, især i Tiden nærmest efter Adskillelsen,*

Grovheder forbedres neppe Jøderne; at cultivere dem og forebygge, at ikke alle drive Handel, troer jeg er det eneste, der bør skee. Repræsentanterne for den jødiske Menighed have imidlertid grebet til et comisk Expedient, nemlig at indgive Ansøgning om for Fremtiden ikke at maatte hedde Jøder, men Bekjendere af den mosaiske Religion.

Vor politiske Stilling er nok i denne Tid meget vaklende; endeel svenske Krigsskibe have lagt sig i Kjøge Bugt. uden at ville angive deres Hensigt, men foraarsage, at Skibsfarten fra Smaaøerne er standset. Der er i denne Tid et Forslag igjære angaaende en Modisication af Rigsbanken: den skal blive privat, Cierne af faste Eiendomme skal for deres 6 pCt. være Actiehavere, ikke flere Sedler udstædes, end der strax paa Anfordring kunde indløses med Sølv, Banken deles i 3, en for Danmark, en for Norge og en for Holsteen, reent Sølv eller realisable Sedler være ene gjældende, hvilket successivt skulde iværksættes i Rigerne, men strax i Hertugdømmerne (mon man frygter for Misfornøielse der?), men Gud veed, om det gaaer igjennem. Jeg har læst det.

Dog jeg har vist for længe kjedet Dem, gode Hr. Professor, jeg har den slemme Vane at skrive for lange Breve.

Med Tak for alt, hvad jeg skylder Dem, og ønskende alt Held med Deres Bestræbelser for Naturvidenskabernes Fremme i Norge, ved Universitetet og i det hele Norge, forbliver jeg med Høiagtelse

Deres
I. F. Schouw.